

Selvportrættet skulle males om

Af Helle Thede Johansen

Sirligt ophængte fiskestænger, et haglgevær og en værktøjstavle dækker de tre betonvægge. Mellem et bredt udvalg af overtøj i sorte og mørkeblå farver, skriger en orange regnfrakke på hjælp.

Nolsø fjorden skimtes gennem kælderrummets smalle vindue. Solens stråler forsvandt for et par timer siden om på vestsiden af huset og vil snart gå i seng bad de grønne fjelde.

Det skarpe lys kommer fra to neonrør; det ene under loftet, det andet under hylden, hvor det giver et godt arbejdslys over bordet.

Jógván Tróndarson piller omhyggeligt plastikemballagen af et lærred og placerer det på bordpladen. Respektfuldt fugter han lærredet med vand, inden han grunder det med hvidt.

Brillerne skubbes op på næsen og han tripper i sine ergonomiske blå crocs, mens han beskuer regnbueskalaen af acrylmaling på hylden.

En ultra-marine klat med mayonaisekonsistens trykkes ud på et plastiklåg. Beslutsomt anbringes 4 andre farver i havets nuancer ved siden af.

Kunstnerpenselen farter søgende over lærredet, som leder den efter et mål. Da den endelig rammer lærredet, opstår himmel og hav med forsigtige og dog bevidste strøg. Som en jæger, der er ved at indkredse sit bytte.

Fjeldræven

Det var først i 90'erne at Jógvan fik det første varsel. Den dag i februar var det ualmindeligt koldt - omkring 5 frostgrader - men fårene skulle drives ned. De skulle have vitamintilskud inden læmmetiden.

Han havde været på fjeldet hele dagen sammen med 3 andre mænd fra Skálavík. Han kæmpede gennem snedriverne i sine store gummistøvler, da han så en mand falde om.

Mens de andre forsøgte at bringe manden til bevidsthed, satte Jógvan beslutsomt kurs ned mod bygden, hvor han fik tilkaldt hjælp. Så snart ambulancen ankom, stred han sig op på fjeldet igen, for at vise portørerne vej, og hjælpe med båren.

Udmattet tog han resolut et fast tag i bårens ene hjørne. Det var tungt og besværligt. Fjeldet var stejlt og isglat, men Jógvan gav ikke op. Ved fælles hjælp fik de manden bugseret ned.

Da Jógvan den aften stod under bruseren og lod de varme stråler skylle ned over kroppen, og kiggede ned ad sig, fik han et chok.

Hans ben så uformelige og fremmede ud. Anklerne var hævede til dobbelt størrelse. Aldrig havde han set noget lignende. Forskrækket tænkte han: ”Hvad sker der?”

Drillepinden

Højre hånd cirkler søgende i luften, inden rejeskipperen griber efter den græsgrønne. Derefter følger en klat citrongul og en mindre solgul.

På lærredet opstår grønne fjelde. Begge ender af penselen tages i brug. Selv tommelfingeren inddrages med et let strøg som malerens værktøj.

En rød klat skriger med ét fra plastiklåget. En tynd pensel dypper ned og farter mod lærredet.

Denne gang afsøger penselen lærredet i flere sekunder, inden den dykker og efterlader en række korte, vandrette striber ned over himmel og hav.

Jógvan træder et skridt tilbage og med en næserynken flytter han lærredet over på staffeliet. Kort efter er himmel og hav igen kun i blå nuancer.

Det sker at Jógvan løber ind i en drillepind. Det er når noget i maleriet bliver ved at dukke op og drille. Han erkender, at så er det fordi det *skal* være der. Fordi han skal acceptere det. Ligesom i livet. Det er ikke alt man kan male over.

Blot et håndtryk

Jógvan forberedte sig grundigt, inden han bad om en samtale med personalechefen og direktøren for Royal Greenland – hans arbejdsgivere gennem mange år.

Han forsøgte at forberede sig på, hvad de ville sige. Opbyggede en forsvarsbarriere. Planlagde en tale, som skulle overbevise dem om, at han stadig havde noget at give samfundet. At han stadig var arbejdsdygtig.

Nervøsiteten lå og ulmede i maven, da han trådte ind i kontoret i Nuuk.

Med udsigt til Royal Greenlands rød-/hvide trawlere ved industrikajen og de sneklædte fjelde i horisonten, malede Jógvan med ord sit skæbnebillede for mændene på den anden side af maghognibordet.

Han fortalte om diagnosen, om de begrænsninger der fulgte med og om den uvisse

fremtid. Intet blev pyntet eller udeladt.

Han slog fast, at han ganske vist ikke ville kunne spæne rundt på skibet, men han ville heller ikke ligge som en rosin på broen. Han skulle nok tage del i brandmanøvre og sørge for at sikkerheden var i top, og ikke mindst – at der blev hevet rejer ind på dækket.

Da han var færdig med sin tale, blev der stille. Jógvan hørte sit eget åndedræt og følte hjertets dunken bag brystkassen.

Direktøren betragtede ham og afgjorde sagen uden dybere spørgsmål:

”Jógvan! Kan vi gøre en aftale? Give hinanden hånden på, at det er *dig* der siger stop, og ikke mig?”

En varm flod fossede gennem Jógvan og de himmelblå øjne løb over. Han surfede på en sky over til Akamalík, som lå og ventede ved kajen. Han skulle ud at finde rejerne!

Pay-back-time

Håndleddene blev voldsomt hævede og smertende efter en fisketur i fjorden. Så fulgte nakken og snart var hele kroppen et smertehelvede.

Jógvan fik medicin, han fik bivirkninger og han fik en hel familie i krise. Intet var som før.

Jagtinstinktet søgte efter et hjælpende mål, men overskuddet til at tage en afgørelse blev kvalt af sygdom og medicin.

Vendepunktet kom, da han rejste 2 uger til Israel. Samvittigheden over at forlade familien pinte, men de sad tilbage med forhåbninger om at Jógvan kom hjem sundere og mere energisk.

Massage, svømmetur, helsegod kost og afslappende atmosfære gav Jógvan den savnede

Jógvan Tróndason, skipper på Akamalík

energi. Han tog en afgørende beslutning: Når familien lader mig gøre dette, skal de også have pay-back. Jeg dropper prednison!

Som en fjeldræv, der har fået færtten af sit bytte, rejste Jógvan målrettet hjem. Året efter nedlagde han det næste bytte: Cigaretterne.

Selvportrættet

Havde Jógvan malet et selvportræt for 20 år siden, havde det været med alle regnbuens farver.

Kraftige og strålende farver, påført med hastige, korte strøg.

Der var fart på og han sparede ikke sig selv. Han kunne ro ud i dagevis og endda med et brækket ben. Fremtiden var højest 5 minutter frem.

Hans idoler og forbilleder var succesrige færøske fiskere.

Men der skete noget, da livsbetingelserne blev ændrede, da fangsten ikke længere var det vigtigste, da han fik konstateret leddegigt.

Jógvan måtte finde farverne til et nyt selvportræt. Et selvportræt med blødere farver, lette strøg og nærvær.

Motivet står endnu uklart, men én farve som helt sikkert vil indgå er den havblå ultramarine.

Antal tegn: 6.345 inklusive mellemrum.